

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรักษาคุณภาพด้านความมั่นคงแห่งชาติเป็นสิ่งจำเป็นและทุกชาติมักจัดไว้เป็นความเร่งด่วนลำดับแรก โดยเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารประเทศในการดำรงความเป็นเอกราชอธิปไตยและความผาสุกของประชาชนในชาติ อันหมายถึงหลักประกันขั้นพื้นฐานต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าของชาติในด้านอื่น ๆ ให้สามารถพัฒนาตามมาได้อย่างสมบูรณ์ หากปราศจากคุณภาพด้านความมั่นคงแล้ว ชาตินั้นไม่สามารถสร้างชาติให้เกิดความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองในสาขาอื่นใดได้เลย (Cordesman, 1997 : 122-130)

สำหรับไทยจากการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์พบสาเหตุที่เป็นภัยคุกคาม (Threats) ทำให้ไทยต้องประสบกับการสูญเสียเอกราชมาแล้วในอดีตมาจนถึงปัจจุบันหลายรูปแบบ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการทหาร สำหรับตัวอย่างของการขาดคุณภาพด้านความมั่นคงในอดีต เช่น ราชอาณาจักรเก่าของไทย คือ กรุงศรีอยุธยาต้องสูญเสียเอกราชและอยู่ภายใต้การปกครองของอัครราชอาณาจักรเก่าพม่าถึง 2 ครั้ง (สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงมีปฐมบรมราชโองการเมื่อ พ.ศ. 2112 โดยมีสาเหตุสำคัญจากการขาดประสิทธิภาพในการรักษาคุณภาพด้านความมั่นคงเกี่ยวกับการเมืองและการทหารระหว่างอาณาจักรกรุงศรีอยุธยากับอาณาจักรบริวาร เช่น อาณาจักรล้านนา อาณาจักรล้านช้าง อาณาจักรสองแคว ฯลฯ และระหว่างอาณาจักรกรุงศรีอยุธยากับอาณาจักรพุกาม ประกอบกับอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาละเลยเกี่ยวกับกิจการทหาร ขาดการพัฒนากองทัพ วางแผนการฝึกสงครามและขาดการพัฒนาวิทยาการทางทหาร ชาวสยามไม่ตระหนักถึงการป้องกันอาณาจักร ไม่เชื่อว่าอาณาจักรของตนจะถูกอาณาจักรอื่นรุกราน จึงถูกอาณาจักรพุกามส่งสายลับเข้ามาปฏิบัติการลับ (Penetrating Spy) รวบรวมข่าวกรองด้านจุดอ่อนและจุดแข็งภายในกรุงศรีอยุธยาทั้งทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการทหาร ในที่สุดอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาและชาวสยามต้องสูญเสียเอกราชจากการโจมตีของกองทัพพุกาม ปล้นสะดม แย่งชิงทรัพย์สินและถูกจับไปเป็นทาสของอาณาจักรพุกาม

มากมาย (Maung Htin Aung, 2005 : 117-120) ส่วนการเสียเอกราชครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ.2310 มีสาเหตุจากการสูญเสียดุลยภาพด้านความมั่นคงด้านการเมือง การทหารเช่นกัน กล่าวคืออาณาจักรอังวะต้องการยึดครองอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ขณะเดียวกันอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาขณะนั้นมีผู้นำที่ขาดวิสัยทัศน์ทางการเมือง ขุนนางฉ้อราชบังหลวง ชาวสยามแตกแยกความสามัคคี แบ่งออกเป็นหลายฝ่าย ตลอดจนเจ้าเมืองบริวารของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา รวมทั้งเมืองประเทศราชทั้งหลายขาดความเคารพยำเกรงกรุงศรีอยุธยา จึงพากันวางเฉยกับความรับผิดชอบในการร่วมกันป้องกันราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาเป็นส่วนรวม ปลอຍให้ราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาป้องกันเมืองหลวงอย่างโดดเดี่ยว ท้ายที่สุดราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาถูกกองทัพอังวะโจมตีและถูกทำลายอย่างย่อยยับยิ่งกว่าการเสียกรุงครั้งที่ 1 เสียอีก และสูญเสียเอกราชอีกครั้ง (จรรยา ประชิตโรมรัน, 2547 : 164-175)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ไทยต้องประสบกับการสูญเสียดินแดนให้กับชาติต่าง ๆ ทั้งยุโรปและเอเชียถึง 14 ครั้ง ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามยังคงอยู่ภายใต้เงื้อมมือทางการเมืองและการทหาร คือ เสียดินแดนให้อังกฤษ 4 ครั้งในปี พ.ศ.2329 พ.ศ.2369 พ.ศ.2435 และ พ.ศ.2451 เสียดินแดนให้ฝรั่งเศส 6 ครั้งใน พ.ศ.2393 พ.ศ.2410 พ.ศ.2431 พ.ศ.2436 พ.ศ.2446 และ พ.ศ.2449 เสียดินแดนให้พม่า 2 ครั้งใน พ.ศ.2336 และ พ.ศ.2368 เสียดินแดนให้เวียดนาม 1 ครั้งใน พ.ศ.2353 และเสียดินแดนครั้งล่าสุดให้แก่กัมพูชาอีก 1 ครั้งใน พ.ศ.2505 (Wyatt, 2003 : 160-254)

เมื่อเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ไทยต้องเผชิญกับชาตินิยมอำนาจที่มีความเจริญก้าวหน้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบทุนนิยมที่แข็งแกร่งกว่าไทย ส่งผลให้รูปแบบของภัยคุกคามในอดีตเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นภัยคุกคามแห่งชาติรูปแบบใหม่ (The New Threats of Nation) ที่ไทยไม่เคยเผชิญหน้ามาก่อน ภัยคุกคามนั้นมีความซับซ้อนเชื่อมโยงในหลายมิติและมีความเป็นพลวัตสูง (Dynamic) ไม่ใช่ข้าศึกที่มีความเข้มแข็งทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และความเหนือกว่าของศักยภาพทางการทหารอย่างในอดีต แต่เป็นนักลงทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาโจมตีระบบการเงินการธนาคารของไทย เมื่อปี พ.ศ.2540 ส่งผลให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ (Economic Crisis) ไทยต้องสูญเสียดุลยภาพความมั่นคงด้านการเศรษฐกิจและสูญเสียเอกภาพทางการบริหารเศรษฐกิจ (Loss of Administrative Autonomy) ให้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund-IMF) รัฐบาลไทยต้องบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจภายใต้การอำนวยการของกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้เข้ามาบริหารจัดการเศรษฐกิจไทยอย่างเต็มรูปแบบ และอีกครั้งที่ไทยต้องสูญเสียเอกราช แต่เป็นการสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ (Loss of Unity of Economic Management) อย่างสิ้นเชิง

ปรากฏการณ์ล่าสุด คือ การเสียดุลยภาพทางสังคมและวัฒนธรรม เมื่อเกิดความแปลกแยก (Alienation) ทางความคิดของประชาชนไทยในประเทศจนนำไปสู่เหตุการณ์การก่อความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยเงื่อนไขประชาชาติจากกลุ่มชาวไทยเชื้อสายมาลายูที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนใต้ อาศัยความแปลกแยกทางประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ สังคม วัฒนธรรม และศาสนา เป็นแนวทางโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) สร้างความชอบธรรมสำหรับกลุ่มติดอาวุธ (Runda Kumpulan Kecil-RKK) ด้วยการให้การปฏิบัติการทางทหารและความรุนแรงในสังคมชาวไทยเชื้อสายมาลายู พร้อมทั้งขยายความรุนแรงเพื่อรักษามวลชน แนวร่วม ผลประโยชน์ระดับท้องถิ่น และเชื่อมโยงไปสู่การสร้างสถานะที่เหมาะสมกับการทำสงครามประชาชนอันมีเป้าหมายสุดท้าย คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการปกครอง (Huntington, 1996 : 169-198)

จากรูปแบบภัยคุกคามด้านความมั่นคงของไทยในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ว่า มีสาเหตุเนื่องจากการสูญเสียดุลยภาพความมั่นคง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เริ่มตั้งแต่สูญเสียดุลยภาพความมั่นคงด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ จนถึงปัจจุบัน คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นการศึกษาเรื่องผู้อพยพชาวไทยใหญ่กับการพัฒนาดุลยภาพด้านความมั่นคงของไทย ผู้วิจัยได้วางกรอบของการศึกษาไว้ครอบคลุมทั้ง 4 ประเด็นหลักดังกล่าว เพื่อหาแนวทางการพัฒนาดุลยภาพด้านความมั่นคงที่เหมาะสมและลดความเสี่ยงของสถานการณ์คุกคามชาติ ภายใต้แนวคิดประวัติศาสตร์จะซ้ำรอยเดิม (History Repeats Itself) ฉะนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับทั้งมิติประวัติศาสตร์ (Historical Dimension) มิติปัจจุบัน (Current Dimensions) และมิติแนวโน้มในอนาคต (Potential Future Dimensional) (Thomson, 2008 : 12)

ดินแดนของพม่าในปัจจุบัน ตั้งแต่ยุคโบราณมีมนุษย์อาศัยอยู่เบาบางและกระจัดกระจาย ไม่มีการตั้งชุมชนขนาดใหญ่ ต่อมามีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากขึ้น และสร้างสรรค์อารยธรรมแรกขึ้นมาในพม่า ได้แก่ ชาวมอญ (Mon) เมื่อประมาณ 2,400 ปีก่อนพุทธกาล และได้สถาปนาอาณาจักรสุวรรณภูมิขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ.200 จากนั้นชาวพยู (Phayun) เข้ามาในดินแดนแถบนี้เมื่อประมาณ พ.ศ.400 ได้สถาปนานครรัฐขึ้นหลายเมือง เช่น พินนาคา (Binnaka) มองกะโม้ (Mongamo) ศรีเกษตร (Sri Ksetra) เปียทะโนมมโย (Peikthanomyo) และหะลินยี (Halingyi) กลุ่มต่อมา คือ ชาวพม่า (Burma) ได้อพยพหลบหนีการรุกรานของพวกมองโกล (Mongol) จากตอนใต้ของจีน โดยการแทรกซึมเข้ามาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ใช้ระยะเวลานาน จนในที่สุดกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีอิทธิพลทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และสามารถก่อตั้งเมืองพุกาม (Pagan) ขึ้น ขยายอิทธิพลครอบครองอาณาจักรของพวกชาวพยู และสถาปนาอาณาจักรพุกาม (Pagan Empire) ได้สำเร็จเมื่อประมาณ พ.ศ.1400 สำหรับชาวไทยใหญ่เป็นกลุ่มหนึ่งที่อพยพหนีภัยของพวกมองโกลเช่นเดียวกับพม่า โดยแทรกซึมเข้ามาในดินแดนแห่งนี้เมื่อประมาณปี พ.ศ.1800 และสามารถก่อตั้งอาณาจักรของตนขึ้น

พร้อมทั้งยึดครองอาณาจักรพม่าได้สำเร็จเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ.1900 และหลังจากนั้นได้ผลัดเปลี่ยนการครองอำนาจกับพม่าเรื่อยมา (Sadan, 2008 : 42-75)

ชาวไทใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย (Minority Groups) กลุ่มหนึ่งในจำนวน 135 ชชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพม่าและเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรเป็นอันดับสองรองจากชาวพม่าแท้ (Burma Proper) ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ ถูกแยกออกจากกันโดยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาทอดตัวแนวยาวตามทิศเหนือ-ใต้ บางยุคสมัยทำสงครามแย่งชิงดินแดนกัน ส่งผลให้พม่ามีอดีตกษัตริย์ที่เป็นทั้งเชื้อสายพม่าและเชื้อสายไทใหญ่ผลัดเปลี่ยนกันครองอำนาจขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งทางด้านการทหารและการเมืองของแต่ละอาณาจักร ต่อมาพม่าสูญเสียเอกราชให้กับสหราชอาณาจักร (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland : UK) เมื่อ พ.ศ.2429 ได้แบ่งพม่าออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นพม่า อังกฤษยกเลิกสถาบันกษัตริย์และให้เมืองเหล่านั้นไปขึ้น การปกครองกับกงสุลอังกฤษประจำอินเดีย (India) โดยถือเป็นจังหวัดหนึ่งของอินเดีย และส่วนที่เป็นไทใหญ่ อังกฤษให้คงการปกครองแบบเจ้าฟ้า (Prince Rule) ไว้ และให้ขึ้นการปกครองกับพระนางเจ้าวิกตอเรีย (Queen Victoria) แห่งสหราชอาณาจักรโดยตรง (เจ้าันฟ้าแสนหวี และนันทสิงห์ เมืองหนอง, 2544 : 102-104)

เมื่ออังกฤษมอบเอกราชคืนให้แก่พม่า เมื่อ พ.ศ.2491 ภายหลังจากพม่าได้รับเอกราช กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง จำนวน 4 กลุ่ม คือ พม่า (Burma) ไทใหญ่ (Shan) ชิน (Chin) และคะฉิ่น (Kachin) ได้ร่วมกันก่อตั้งสหภาพพม่า (Union of Myanmar) ภายใต้สนธิสัญญาปางโหลง (Panglong Agreement) โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับแรกของสหภาพพม่า (Parliament, 2011 : 1) คือ เมื่อครบสิบปีชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ สามารถที่จะแยกตนเป็นอิสระปกครองตนเองได้ แต่เมื่อถึงเวลาดังกล่าวพม่าไม่ทำตามสัญญาและได้ผนวกดินแดนของชนกลุ่มน้อยทุกชาติพันธุ์เข้ากับสหภาพพม่าเมื่อ พ.ศ.2501 ส่งผลให้เกิดสงครามระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

จากปัจจัยภายในพม่าดังกล่าว คือ มูลเหตุของแรงผลักดันให้เกิดความแปลกแยก (Alienation) ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์พม่าและกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ รวมทั้งส่งผลให้ชาวไทใหญ่ในรัฐฉานบางส่วนอพยพออกจากพม่าเข้าสู่ไทย กลายเป็นปมเหตุแห่งปัญหาหลากหลายมิติของไทยในปัจจุบัน

สำหรับมูลเหตุปัญหาความแปลกแยกระหว่างชาติพันธุ์ทั้งพม่าและไทใหญ่ สรุปได้ ดังนี้

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Topography) ชาวพม่านิยมาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี (Irrawaddy River) และแม่น้ำชินวิน (Chindwin River) ในขณะที่ชาวไทใหญ่นิยมาศัยอยู่บริเวณที่ราบสูงระหว่างเทือกเขาในรัฐฉาน (Shan State)

2. อัตลักษณ์ (Identity) การที่ถูกแบ่งออกจากกันทางภูมิศาสตร์ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองสร้างอัตลักษณ์ของตนขึ้นมาและส่งผ่านจากบรรพบุรุษสืบทอดจนถึงชนรุ่นปัจจุบัน

3. ประวัติศาสตร์ (History) ประกอบด้วย 1) การเมือง (Politics) ทั้งสองชาติพันธุ์เป็นชนชาติเก่าแก่ของดินแดนพม่าและสามารถสืบค้นความเป็นมาย้อนกลับไปได้นับพันปี บางช่วงของประวัติศาสตร์แผ่นดินพม่าถูกปกครองด้วยกษัตริย์พม่าเชื้อสายพม่า แต่บางช่วงเป็นกษัตริย์พม่าเชื้อสายไทใหญ่ ผลัดเปลี่ยนกันปกครองแผ่นดินพม่า สถานการณ์ทางการเมืองในอดีตมีทั้งการสร้างความสัมพันธ์ฉันมิตรและศัตรูต่อกัน 2) การเศรษฐกิจ (Economy) ชาวพม่าอาศัยในที่ราบลุ่มมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งดินและน้ำ การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทางด้านเกษตรกรรม การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ส่วนชาวไทใหญ่อาศัยอยู่บนที่ราบสูง แห้งแล้ง ทุรกันดาร ไม่เหมาะกับการทำเกษตรกรรม แต่พื้นดินอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุและอัญมณี ชาวไทใหญ่จึงมีความชำนาญทางการค้าและมีรายได้หลักเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้า แตกต่างจากชาวพม่าที่มีรายได้จากการเกษตรกรรม 3) สังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) การที่วิถีชีวิตของทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์มีความแตกต่างกัน แต่ประชาชนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความเป็นอยู่แบบสังคมเกษตรกรรมเหมือนกัน คือ การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย รักพวกพ้องและมีการสร้างรูปแบบของสังคมและวัฒนธรรมของตนเองภายใต้สังคมศักดินาเหมือนกัน แต่มีระดับความเข้มข้นต่างกัน โดยทั้งสองกลุ่มมีการแบ่งชนชั้นทางสังคม เช่น ชนชั้นปกครองและผู้ถูกปกครอง สำหรับพม่ามีกษัตริย์ปกครอง ส่วนไทใหญ่มีเจ้าฟ้าปกครอง ในสังคมพม่ามีแนวคิดที่ชนเชื้อสายพม่าเป็นชาติพันธุ์ที่มีเกียรติสูงกว่าชนเชื้อสายไทใหญ่ 4) การทหาร (Military) กองทัพกษัตริย์พม่ารบกับกองทัพเจ้าฟ้าไทใหญ่เพื่อแย่งชิงอิทธิพลเพื่อการครอบครองพื้นที่ แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติและผลประโยชน์บนเส้นทางการค้าสู่จีนและมหาสมุทรอินเดียมาตั้งแต่ยุคโบราณ

4. สถานการณ์ปัจจุบัน (Present Situation) ประกอบด้วย 1) การเมือง (Politics) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของพม่ากับชาวไทใหญ่ภายในประเทศยังอยู่ในสถานการณ์วิกฤติเนื่องจากภายหลังที่พม่าได้รับเอกราช มีการปกครองเป็นประชาธิปไตยอยู่ในช่วงระยะเวลาดัง ๆ หลังจากนั้นถูกปกครองแบบระบอบสังคมนิยม (Socialist State) ภายใต้อำนาจรัฐบาลทหารโดยยึดถือแนวคิดเอกราช (Single State) ซึ่งถือว่า พม่าเป็นศูนย์กลางการปกครองรัฐของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ทั้งมวลและใช้อุดมการณ์ชาตินิยม (Nationalism) อันเป็นอุดมการณ์ที่ถือเอาชนชาติพม่าเป็นใหญ่ แม้ว่าในปลาย พ.ศ.2553 พม่าได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นทั่วประเทศแต่ไม่ได้รับความเชื่อถือจากชาวไทใหญ่ทั่วไป เนื่องจากผู้ที่ลงรับสมัครต้องเป็นผู้ที่ผ่านการพิจารณาจากทางการพม่าแล้วเท่านั้น 2) การเศรษฐกิจ (Economy) พม่าประกาศนโยบายเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของพม่าจากระบบวางแผนส่วนกลาง (Centrally-Planned Economy) เป็นระบบตลาดเปิด เพื่อรองรับและส่งเสริมการลงทุน

จากภายนอกประเทศ ส่งเสริมการส่งออก การท่องเที่ยว และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคอื่น ๆ มาตั้งแต่เริ่มการปกครองแบบสังคมนิยม จนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นรูปธรรม การบริหารโครงการเศรษฐกิจทุกประเภทอยู่ภายใต้ผู้นำทางทหาร การกระจายรายได้สู่ประชาชนขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดภาวะทางการเงิน การคลัง การว่างงานและเศรษฐกิจตกต่ำ

3) สังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) แนวคิดที่ว่าชนเชื้อสายพม่าเป็นชาติพันธุ์ที่มีเกียรติสูงมากกว่าชนเชื้อสายไทใหญ่และเหนือกว่าชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ยังคงมีอยู่ถึงปัจจุบัน ส่วนชาวพม่าเองก็มีความเป็นชาตินิยม ภาควิชาใจในความเป็นพม่า ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงความเหยียดหยามกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ว่าเป็นผู้ที่ด้อยกว่า มิได้มีทัศนคติว่าเป็นเพื่อนร่วมชาติที่มีประวัติศาสตร์การต่อสู้ป้องกันชาติจากกรรณของจักรวรรดิมองโกล จักรวรรดิอังกฤษและจักรวรรดิญี่ปุ่นมาด้วยกัน ภาพสะท้อนเหล่านี้พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมพม่า แม้ว่าจะเป็นสังคมระดับล่างก็ตาม 4) การทหาร (Military) สถานการณ์การสู้รบระหว่างกองทัพพม่ากับกองทัพไทใหญ่ ยังคงปรากฏเห็นได้อยู่ทั่วรัฐฉาน กองทัพพม่าใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามชาวไทใหญ่ที่เป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่าอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลกระทบกับชาวไทใหญ่ต้องละทิ้งภูมิลำเนา บางส่วนต้องอพยพหลบหนีภัยสงครามออกนอกประเทศ นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา

การอพยพของผู้พลพชาวไทใหญ่ที่อพยพออกจากพม่าเข้าสู่ไทยด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ส่งผลกระทบต่อไทย สามารถแบ่งออกได้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเมือง (Politics) ความสัมพันธ์ไทย-พม่า พม่ามีความหวังว่าจะให้ไทยให้การสนับสนุนกองทัพไทใหญ่ให้ต่อสู้กับกองทัพพม่า เนื่องจากการที่กลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่า คือ กลุ่มกองทัพไทใหญ่และชาวไทใหญ่ บางส่วนตั้งบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณแนวชายแดนพม่า-ไทย โดยเฉพาะบริเวณคอกไตแลง รัฐฉาน ตรงข้ามกับอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอนของไทย กำลังพลเหล่านี้ เมื่อเจ็บป่วยจะเข้ามาขอรับการรักษายาบาลในเขตไทยและไทยให้การช่วยเหลือทางการแพทย์ตามหลักมนุษยธรรมสากล แต่พม่าถือว่าการแทรกแซงกิจการภายในของพม่าและเคยตอบโต้ไทยด้วยการปิดด่านศุลกากรตลอดแนวชายแดนไทย-พม่า มาแล้วถึง 9 ครั้ง (Yeni, 2010 : 1) 2) ด้านการเศรษฐกิจ (Economy) จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นแหล่งที่ธุรกิจการท่องเที่ยวมีอัตราการเจริญเติบโตสูง มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก ทั้งภาคการก่อสร้าง การบริการ และการปรับปรุงอาคารสถานที่ต่าง ๆ การที่ไทยรับผู้พลพชาวไทใหญ่เหล่านี้เข้าทำงาน ส่งผลให้พม่าหวังว่าจะให้ไทยให้การสนับสนุนกองทัพไทใหญ่ เนื่องจากผู้พลพชาวไทใหญ่ในพื้นที่นี้ ส่วนหนึ่งให้การสนับสนุนกองทัพไทใหญ่ด้วยเงินรายได้ของตน นั่นคือกลับไปสู่กลุ่มต่อต้านพม่าในที่สุด การช่วยเหลือผู้พลพชาวไทใหญ่ พม่าจึงถือเสมือนว่าไทยช่วยเหลือกลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่า 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

(Social and Culture) ไทยได้รับผลกระทบจากผู้อพยพชาวไทใหญ่ 3 ประการ คือ 1) ยาเสพติด ในอดีตขบวนการค้ายาเสพติด บริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นชาววาหรือชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ แต่ระหว่าง พ.ศ.2552-2553 ขบวนการค้ายาเสพติดที่ถูกจับกุมได้ส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพชาวไทใหญ่และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต 2) การตั้งชุมชนเคลื่อนลอย ผู้อพยพชาวไทใหญ่ตั้งชุมชนทั่วไปในพื้นที่ว่างเปล่าหรือเช่าพื้นที่ในราคาถูกจากชาวไทยท้องถิ่น โดยพักอาศัยกันเป็นกลุ่มชุมชนย่อย ๆ ตั้งแต่ 5-50 คน การตั้งชุมชนดังกล่าวมีการรักษาความปลอดภัยพื้นที่พักอาศัย การจำกัดการเข้า-ออกของบุคคลอื่นนอกเหนือจากสมาชิกผู้อพยพชาวไทใหญ่ด้วยกันเอง แม้แต่ชาวไทยท้องถิ่นที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่พื้นที่นั้นหรือไม่รู้จักรับหัวหน้าชุมชนดังกล่าวไม่สามารถผ่านเข้าออกได้ ทำให้พื้นที่นั้นเสมือนมีอำนาจรัฐซ้อนขึ้น 3) ภาระการใช้จ่ายด้านสาธารณสุข รัฐบาลไทยต้องนำรายได้ที่เก็บภาษีอากรจากชาวไทยทั่วประเทศมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้อพยพชาวไทใหญ่ เพื่อมนุษยธรรมและป้องกันโรคระบาดที่อาจติดเข้ามากับผู้อพยพชาวไทใหญ่ มิให้แพร่สู่ชาวไทยท้องถิ่น 4) ด้านการทหาร (Military) การดำรงอยู่ของกองทัพไทใหญ่ใกล้ชิดกับพรมแดนไทย ล่อแหลมต่อการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพพม่าในการใช้กำลังโจมตีต่อฐานที่มั่นกองทัพไทใหญ่ซึ่งอยู่ภายในเขตแดนพม่า ซึ่งห่างจากบริเวณแนวชายแดนไทยเพียงหนึ่งกิโลเมตร บริเวณอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน อนาคตพม่าจะต้องนำกำลังขนาดใหญ่เข้ากวาดล้างกองทัพไทใหญ่กลุ่มนี้และส่งผลให้มีการล่งล่า อธิปไตยไทย ชาวไทยท้องถิ่นในพื้นที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการสู้รบ เช่น กระสุนปืนใหญ่ การทิ้งลูกระเบิดจากเครื่องบินรบพม่า และการอพยพของผู้อพยพชาวไทใหญ่ที่หลบหนีภัยสงครามจากคอกไตแลงและพื้นที่อื่น ๆ ของพม่า รวมกับชาวไทยท้องถิ่นในพื้นที่ตลอดแนวชายแดนไทย-พม่า จำนวนนับหมื่นคนเข้าสู่ บริเวณอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งสามอำเภอดังกล่าวจะกลายเป็นพื้นที่รองรับผู้อพยพหนีภัยสงครามจากพม่า ส่งผลให้ชาวไทยท้องถิ่นในเขตอำเภอดังกล่าวได้รับภัยพิบัติเป็นลูกโซ่ไปด้วย (พินุช ชาญธนวัฒน์, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2554)

การศึกษาประวัติศาสตร์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ชาวไทใหญ่ที่เป็นชนกลุ่มแรก ที่อพยพจากรัฐฉาน ประเทศพม่านั้นอพยพมาจากแถบเมืองหมอกใหม่ เมืองนาย เมืองลานเคอและเมืองอื่น ๆ แถบลุ่มแม่น้ำสาละวิน เข้ามาอาศัยในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อราว พ.ศ.2374 จนมาถึงปัจจุบันยังคงมีความผูกพันฉันพี่น้องกับชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในรัฐฉานของประเทศพม่า มีการติดต่อค้าขาย ไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกันตลอดมา แม้ว่าในบางครั้งจะเกิดเหตุการณ์ไม่สงบบ้างทางการเมือง แต่ยังคงมีการติดต่อกันอยู่เสมอ เดิมชาวไทใหญ่ได้อาศัยในรัฐฉาน ประเทศพม่าและบางส่วนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (คณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน นปป. : 19-20) ซึ่งการอพยพเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตพื้นที่ตั้งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญ เพื่อปฏิบัติตามนโยบายด้านความมั่นคง พ.ศ.2550-พ.ศ.2554 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองเป็นภัยคุกคามที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและร่วมมือประสานกันในการแก้ปัญหา แต่สถานการณ์ผู้อพยพชาวไทใหญ่ในพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ยังคงมีการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง จำนวนของผู้อพยพชาวไทใหญ่เพิ่มมากขึ้นทุกปี สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติที่ผ่านมาว่าไม่สามารถตอบสนองนโยบายที่กำหนดไว้ได้ เมื่อการสกัดกั้นผู้อพยพชาวไทใหญ่ไว้ที่บริเวณแนวชายแดนไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้อพยพชาวไทใหญ่จึงเล็ดลอดเข้าสู่ไทยและส่งผลกระทบกับไทยตลอดมา (วลัยรัตน์ ไชยฟู, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2554)

การอพยพเข้ามาของชาวไทใหญ่มีผลกระทบต่อไทยทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนสำคัญโดยตรงในการแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวไทใหญ่ ด้วยการนำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามการที่ผู้อพยพชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาในไทยมีความสัมพันธ์มิติเชิงบวกด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยและสามารถตอบสนองผลประโยชน์ของไทยได้ ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดมิติเชิงลบเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยทำการศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผู้อพยพชาวไทใหญ่อพยพจากพม่าเข้าสู่ไทย รวมไปถึงต้องการศึกษาวิถีชีวิตของผู้อพยพชาวไทใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทย อีกทั้งยังต้องการศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อผู้อพยพชาวไทใหญ่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทย ตลอดจนต้องการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคง เพื่อที่จะสามารถนำแนวทางพัฒนาที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันที่จะสามารถนำไปสู่สภาวะคุณภาพดังกล่าว ภายใต้งบประมาณเพื่อให้ไทยได้รับผลประโยชน์ของไทยสูงสุด อันส่งผลให้ไทยเกิดความมั่นคง มีความเจริญรุ่งเรืองและลดเกณฑ์เสี่ยงกับการเกิดปัญหาด้านความมั่นคงกับพม่าในอนาคต

คำถามวิจัย

คำถามที่ใช้ในการวิจัยเรื่องผู้อพยพชาวไทใหญ่กับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทยมีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยอะไรในพม่าที่ผลักดันให้ผู้อพยพชาวไทใหญ่อพยพจากพม่ามาสู่ไทย
2. ปัจจัยอะไรในไทยที่ดึงดูดผู้อพยพชาวไทใหญ่ให้อพยพจากพม่ามาสู่ไทย

3. ผู้อพยพชาวไทใหญ่มีวิถีชีวิต ซึ่งแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่สนับสนุนเกี่ยวกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยอย่างไร

4. ชาวไทยเชื้อสายไทใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมต่อผู้อพยพชาวไทใหญ่ซึ่งแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่สนับสนุนเกี่ยวกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยอย่างไร

5. เจ้าหน้าที่ของรัฐของไทยมีการปฏิบัติต่อผู้อพยพชาวไทใหญ่ ซึ่งแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่สนับสนุนเกี่ยวกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยอย่างไร

6. การพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทยควรดำเนินการอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ผู้อพยพชาวไทใหญ่กับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษามูลเหตุที่ทำให้ผู้อพยพชาวไทใหญ่อพยพจากพม่าเข้าสู่ไทย
2. ศึกษาวิถีชีวิตของผู้อพยพชาวไทใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทย
3. ศึกษาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อผู้อพยพชาวไทใหญ่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทย
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้อพยพชาวไทใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับจากการศึกษาเรื่อง ผู้อพยพชาวไทใหญ่กับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทยในครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาแท้จริงในปัจจุบันอันเป็นสาเหตุให้ผู้อพยพชาวไทใหญ่อพยพออกจากพม่าเข้ามาในไทย

2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับไทยทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการทหารของไทย

3. ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการอพยพของผู้อพยพชาวไทใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการทหารของไทย

4. ผู้วิจัยคาดว่า ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะทำให้ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านความมั่นคงโดยตรง เช่น สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) กระทรวงกลาโหม กองทัพบก กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงโดยอ้อม เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ตระหนักถึงข้อเท็จจริงของบริบท ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการทหารของไทยพร้อมกับการวางแผนแก้ไขปัญหามา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับแต่ละหน่วยงานอย่างเหมาะสม

5. คาดว่าผลการศึกษาวิจัยจะทำให้ไทยได้รับผลประโยชน์ของไทยสูงสุดจากผู้อพยพชาวไทใหญ่ในการสร้างสรรค์ความมั่นคงของไทยและความเจริญก้าวหน้าในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการทหาร โดยลดเงื่อนไขอันนำไปสู่เกณฑ์เสี่ยงที่จะเกิดปัญหาด้านความมั่นคงของไทยกับพม่าในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้จะวิจัยเรื่อง ผู้อพยพชาวไทใหญ่กับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทย ผู้วิจัยได้มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยสามารถแบ่งออกได้ 4 ประการคือ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ : ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปายเป็นที่ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำสาละวิน ประกอบด้วย อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดกับรัฐฉานมีกลุ่มผู้อพยพชาวไทใหญ่ที่เดินทางเข้า-ออก จากรัฐฉานเข้าสู่ไทยอยู่เสมอ 2) บริเวณแนวชายแดนไทย-พม่า ด้านอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้าและอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีช่องทางตามภูมิประเทศมากมาย โดยเฉพาะในฤดูแล้งสามารถเดินทางเข้าสู่ไทยสะดวกมากยิ่งขึ้น 3) ทางตอนเหนือของอำเภอปางมะผ้า บริเวณชายแดนไทย-พม่า เป็นที่ตั้งฐานขนาดใหญ่ของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า กลุ่มกองทัพอไทใหญ่ (Shan State Army-SSA) พร้อมด้วยกำลังพลติดอาวุธกว่าหมื่นคน ยังคงเคลื่อนไหวจากฐานที่ตั้งแห่งนี้ แทรกซึมเข้าไปในรัฐฉานเพื่อปฏิบัติการทางทหารต่อกองทัพพม่าอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุผลดังกล่าวพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปาย จึงมีความเหมาะสมต่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง
ผู้อพยพชาวไทยใหญ่กับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทยมากกว่าพื้นที่อื่น

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา : ทำการศึกษาโดยเน้น 4 ประเด็นหลัก คือ

2.1 มูลเหตุที่ทำให้เกิดการอพยพของผู้อพยพชาวไทยใหญ่จากพม่าเข้าสู่ไทย

2.2 วิถีชีวิตของผู้อพยพชาวไทยใหญ่ โดยมุ่งเน้นทัศนคติและพฤติกรรมอันมีผลกระทบ
ทั้งด้านบวกและด้านลบหรือที่อาจเป็นภัยคุกคามกับความมั่นคงของไทยทั้งปัจจุบันและแนวโน้มที่จะ
ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม
และวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทย

2.3 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมที่มี
ต่อผู้อพยพชาวไทยใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและ
วัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทย

2.4 เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพ ด้านความมั่นคง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ
ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้อพยพชาวไทยใหญ่

3. ขอบเขตประชากร : มีการศึกษาข้อมูลจากผู้อพยพชาวไทยใหญ่ ชาวไทยเชื้อสายไทใหญ่
และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนี้

3.1 ผู้อพยพชาวไทยใหญ่ ที่เดินทางเข้ามาในไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2531 ถึง พ.ศ.2554 และ
มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี

3.2 ชาวไทยเชื้อสายไทใหญ่ ซึ่งมีภูมิลำเนาในพื้นที่ทำการวิจัย เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวพัน
กับผู้อพยพชาวไทยใหญ่ ลักษณะนายจ้าง ผู้ให้การช่วยเหลือหรือความผูกพันลักษณะเครือญาติ
โดยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

3.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม
และวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหาร ในระดับหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนและ
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ กล่าวคือ

3.3.1 เจ้าหน้าที่ด้านการเมือง หมายถึง เจ้าหน้าที่สังกัดกรมปกครองระดับ
ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน และระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ

3.3.2 เจ้าหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ระดับ
ผู้อำนวยการ หัวหน้าสำนักงานหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน และระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ

3.3.3 เจ้าหน้าที่ด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่
สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่วัฒนธรรม ระดับผู้อำนวยการ หัวหน้าสำนักงาน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทน
และระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ

3.4 การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

3.4.1 กลุ่มผู้อพยพชาวไทใหญ่ ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Information) จำนวน 102 คน

3.4.2 กลุ่มชาวไทยเชื้อสายไทใหญ่ ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Information) จำนวน 73 คน

3.4.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Information) จำนวน 28 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 203 คน

4. ขอบเขตระยะเวลา : สถานการณ์การอพยพของผู้อพยพชาวไทใหญ่ ในบริเวณพื้นที่ทำการศึกษาได้ดำเนินมาตลอดตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน พ.ศ.2531 พม่าได้ทำการปราบปรามชนกลุ่มน้อยอย่างรุนแรงและการดำเนินนโยบายในลักษณะเช่นนั้นได้ส่งผลกระทบต่อชาวพม่าที่มีเชื้อสายของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นปฏิกิริยากับรัฐบาลพม่า กระทั่งก่อให้เกิดกระแสการอพยพครั้งสำคัญตลอดแนวชายแดนระหว่างไทย-พม่า สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงได้กำหนดระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ พ.ศ.2551 จนถึง พ.ศ.2554

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเรื่อง ผู้อพยพชาวไทใหญ่กับแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคงของไทยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เช่น ผู้อพยพชาวไทใหญ่ อาจได้รับผลกระทบจากรัฐบาลพม่า ส่วนชาวไทยเชื้อสายไทใหญ่อาจได้รับผลกระทบทางด้านสังคมในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากหน่วยงานต้นสังกัด ฉะนั้นเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและลดภาวะเสี่ยงทุกรูปแบบต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงขอสงวนรายชื่อบุคคลบางส่วนที่ปรากฏในการอ้างอิงของงานวิจัยฉบับนี้และใช้ชื่ออำพรางแทน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้กำหนดความหมายของคำศัพท์สำคัญดังนี้

1. ผู้อพยพชาวไทใหญ่ หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ไทหรือไตหรือฉานจากพม่าถึงสัญชาติพม่าและอพยพเข้ามาในไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2531 ถึง พ.ศ.2554 มีสถานะภาพตามกฎหมายเป็นต่างด้าวผิดกฎหมาย

2. คุณภาพด้านความมั่นคงของไทย หมายถึง สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของไทยตั้งแต่ก่อนที่ผู้อพยพชาวไทใหญ่จะอพยพเข้าสู่ไทย ไทยปราศจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อไทย ทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหาร

3. ความมั่นคงด้านการเมือง หมายถึง ความมีเสถียรภาพทางการเมืองระหว่างไทยกับพม่า มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างกัน ส่งเสริมและร่วมมือกันในบทบาทมิตรประเทศที่ดีและมีจุดยืนร่วมกันในองค์การระหว่างประเทศ

4. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ชาวไทยมีความอยู่ดีมีสุข มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ มีความสามารถในการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าตามแนวทางระบบทุนนิยมเสรี การขยายบทบาทและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสู่ระดับภูมิภาคและสากล

5. ความมั่นคงด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง การที่ไทยสามารถดำรงรักษาความมีอัตลักษณ์ประจำชาติและสามารถสร้างสรรค์สังคมและวัฒนธรรมไทยได้อย่างเสรี โดยมีต้องกังวลถึงปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากปัญหาของกลุ่มผู้อพยพชาวไทใหญ่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกับสังคมไทย

6. ความมั่นคงด้านการทหาร หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งขีดความสามารถด้านการทหาร และความมีเสรี ในการปฏิบัติการทางทหารต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของไทย ภายใต้สถานการณ์ทางการเมืองการทหารอันปกติ การมีความสัมพันธ์อันดีกับกองทัพพม่า ปราศจากเงื่อนไขในพื้นที่ชายแดน อันนำไปสู่การเผชิญหน้าด้วยกำลังทหารหรือการทำสงครามระหว่างกองทัพไทยและกองทัพพม่า

7. การพัฒนาคุณภาพด้านความมั่นคง หมายถึง การปรับปรุงเงื่อนไขที่ผู้อพยพชาวไทใหญ่ซึ่งอพยพเข้ามาในไทยและก่อให้เกิดผลกระทบกับผลประโยชน์ของไทยทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารให้สามารถกลับมาตอบสนองต่อผลประโยชน์ของไทยได้ดั้งเดิมและลดเกณฑ์เสี่ยงที่จะบั่นทอนความมั่นคงของไทยในแต่ละประเด็นลงให้มากที่สุด

8. พม่า หมายถึง สหภาพพม่า โดยภาษาอังกฤษใช้คำว่า “The Union of Myanmar” เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ.2532 สำหรับงานการศึกษาวิจัยนี้จะใช้ชื่อในภาษาไทยว่า “พม่า” เนื่องจากเป็นคำที่คุ้นเคยสำหรับชาวไทยมากกว่าคำว่าสหภาพพม่า

9. ลุ่มแม่น้ำปาย หมายถึง บริเวณที่แม่น้ำปายไหลผ่านตั้งแต่ต้นกำเนิดแม่น้ำบริเวณเทือกเขาแดนลาว เทือกเขาถนนธงชัยและลำน้ำสาขาเป็นเขตการปกครองกันระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้าและอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้วไหลลงทางใต้ของแม่น้ำสาละวินในประเทศพม่า อีกทั้งยังเป็นอีกหนึ่งในกลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำสาละวิน